

Tweede Kamer der Staten-Generaal
T.a.v. Kamerleden
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

Datum: 26 augustus 2025
Contact: drs. E. van Hoek (evanhoek@npvzorg.nl)
Betreft: Inbreng NPV-Zorg voor het leven voor het plenair debat over het wetsvoorstel strafbaarstelling conversiehandelingen (36178)

Geachte leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal,

In aanloop naar het plenaire debat van 2 september 2025 over het 'voorstel van wet tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht en enige andere wetten in verband met het strafbaar stellen van handelingen gericht op het veranderen of onderdrukken van de seksuele gerichtheid, genderidentiteit of genderexpressie' wil de NPV uw aandacht vragen voor een aantal standpunten. Graag willen wij u vragen het onderstaande in uw afwegingen mee te nemen.

1. Huidige wetgeving toereikend
2. Het probleem ontbreekt
3. Weinig steun politieke partijen én samenleving
4. Ernstige beperking van verschillende grondrechten
 - Bezorgde naaste wordt dader
 - Vrijheid om behandeling te ondergaan geschaad
 - Vrijheid van religie geschaad
 - Vrije beroepsuitoefening in het geding
 - Relatie-ondermijnend

Huidige wetgeving toereikend

De NPV ontraadt het aannemen van genoemd wetsvoorstel. Uit niets blijkt dat 'conversie(be)handeling' in Nederland een probleem is waarbij bestaande strafwetten tekortschieten. Het is ook de vraag hoe therapeuten hun werk nog kunnen doen onder potentiële patiënten met genderdysforie. Verder worden cruciale termen niet nader gedefinieerd en worden seksuele geaardheid en genderidentiteit op een niet nader gemotiveerde manier onder één noemer geschaard. Bovendien worden de vrijheid van meningsuiting en godsdienstvrijheid door dit wetsvoorstel onder serieuze druk gezet. Onze bezwaren brachten wij eerder in [een brief met een juridische analyse](#) onder uw aandacht (12 februari 2025).

Het probleem ontbreekt

In de memorie van toelichting wordt gesteld dat conversiehandelingen een groot probleem zou zijn. Uit onderliggend onderzoek 'Voor de verandering' blijkt echter dat er niets te zeggen valt over de omvang van conversiehandelingen in Nederland. Sterker nog, de onderzoekers vermelden dat het aantal gevallen in ons land, om niet geheel duidelijke redenen, niet telbaar zou zijn.¹ Terwijl shocktherapie wordt genoemd als één van de voornaamste redenen voor dit wetsvoorstel,² konden de initiatiefnemers niet aantonen dat deze praktijk in Nederland voorkomt.³

De wetenschapstoets brengt naar voren dat niet is aangetoond welke schade conversiehandelingen precies zouden veroorzaken.⁴ Dit terwijl het schadebeginsel centraal staat in criteria voor het inzetten van het strafrecht: strafbaarstelling kan alleen gerechtvaardigd worden bij voorkoming van schade. De initiatiefnemers willen ook de aanbeveling in de wetenschapstoets – om alleen handelingen strafbaar te stellen die tot psychische of lichamelijke schade zouden leiden – niet overnemen. De wetenschappers wijzen erop dat conversiehandelingen die schade berokkenen reeds gedekt zijn door de bepalingen die zijn vastgelegd in het Wetboek van Strafrecht omtrent mishandeling.⁵

Het gebrek aan schade zou de strafrechtelijke basis om in te grijpen ontnemen, aldus initiatiefnemers. Dit moet volgens hen zo snel mogelijk veranderen. Er bestaat verschil van visie over wat nu schade berokkent. Dat moet volgens de initiatiefnemers veranderen, zo lijkt het, zodat alleen hun visie op wat mogelijk schade zou kunnen berokkenen nog kan worden gehoord. Er is bijvoorbeeld een grote hulpvraag ontstaan voor mensen die in sociale, juridische en medische transitie zijn gegaan en zich bedrogen zeggen te voelen omdat ze erachter zijn gekomen wezenlijk niet van geslacht te kunnen veranderen. Na medische transitie moeten zij nu door het leven met de gezondheidsschade die de geslachtsaanpassende ingrepen hebben veroorzaakt.⁶

Mensen die deze gevaren en gevolgen onder de aandacht willen brengen en verdere schade willen voorkomen, zijn – de redenering van de initiatiefnemers volgend – bezig met een poging tot schade toebrengen, omdat deze uitlatingen kunnen worden gezien als “niet acceptierend” ten opzichte van de genderidentiteit. Hiermee wordt duidelijk dat het liggende wetsvoorstel niet zal leiden tot het voorkomen van schade, maar tot het onmogelijk maken van meningen die verwijzen naar schade van een andere soort.

¹ Bureau Beke & Bureau Ateno. 'Voor de verandering'. 2020. P. 18.

² Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 10, p. 13, 40, 49, 50 (NV II). Daarnaast wordt 'shock' therapie verschillende keren aangehaald in de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 6).

³ [Bureau Beke, Voor de verandering. Een exploratief onderzoek naar pogingen tot het veranderen van seksuele gerichtheid en genderidentiteit in Nederland](#), 2020, p. 72; Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 10, p. 50 (NV II).

⁴ [Wetenschapstoets van voorgenomen beleid, Wet strafbaarstelling conversiehandelingen \(36178\)](#), p. 3.

⁵ Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 10, p. 5 (NV II).

⁶ J. Kuitenbrouwer en R. van der Zee, 'De transitie heeft mijn leven verwoest', HP/De Tijd 31/10/2022; [E. van Gaalen, 'Jenny \(22\) heeft spijt van transitie naar jongen: 'Je kunt ook een jongensachtig meisje zijn', *Algemeen Dagblad* 27/09/2020](#); [M. Leonard, 'Half of trans surgery patients suffer extreme pain, sexual issues years later' *Daily Mail Online* 11 januari 2023](#); [E. Potter e.a., 'Patient reported symptoms and adverse outcomes seen in Canada's first vaginoplasty postoperative care clinic', *Neurourology and Urodynamics* \(volume 42, Issue 2\), 11 januari 2023](#).

Weinig steun politieke partijen én samenleving

Uit eerdere reacties op het wetsvoorstel blijkt dat met name NSC, CDA, SGP, CU en PVV grote bezwaren hebben tegen dit wetsvoorstel. De eerste twee leken gezamenlijk op zoek te gaan naar een alternatieve route om deze problematiek te reguleren.⁷ Uit onderzoek van DirectResearch, in opdracht van NPV - Zorg voor het leven, blijkt steun voor het wetsvoorstel te ontbreken. Zo vindt 76 procent van de Nederlanders dat het niet strafbaar moet worden om iemand die gevoelens van onvrede over zijn of haar geslacht ervaart, hulp te bieden om zijn of haar biologische geslacht te accepteren. Daarnaast vindt 70 procent dat het niet strafbaar moet worden om genderdysforie als psychiatrische aandoening aan te merken.⁸ Met een wetsvoorstel één bepaalde visie forceren staat haaks op huidige maatschappelijke ontwikkelingen en wetenschappelijk onderzoek. Denk aan de gevoerde discussie naar verantwoorde transgenderzorg⁹, aan inzicht uit onderzoek dat twijfels over gender bij jongeren vaak op latere leeftijd weg zijn¹⁰ of aan signalen van transitiepijn.¹¹

Ernstige beperking van verschillende grondrechten

Bezorgde naaste wordt dader

Ondanks het gebrek aan een realistische probleemstelling én het al bestaan van afdoende wetgeving wil men de wet toch zo aanpassen dat zelfs het uiten van een mening, in het bijzijn van individuen die initiatiefnemers beogen te beschermen, strafbaar wordt. Dit blijkt uit de omschrijving van SOGIECE in de memorie van toelichting. Onder die definitie valt een breed spectrum van activiteiten zoals gesprekken, therapie en pastorale zorg (waaronder prediking en gebed). Volgens initiatiefnemers mogen gesprekken over seksuele- en genderidentiteit uitsluitend bijdragen aan acceptatie. Dit maakt kritiek of zelfs het uiten van zorgen in potentie strafbaar met mogelijk een aanzienlijke strafmaat tot gevolg.

Ondanks het feit dat initiatiefnemers in beginsel geen strafbaarheid wensen voor gedragingen en gesprekken die zich uitsluitend in de privésfeer afspelen, wordt uit hetzelfde document duidelijk dat dit vooral is bedoeld om de opvoedingsrelatie te beschermen.¹² Vervolgens blijkt dat ook die relatie niet geheel gevrijwaard is, omdat strafbaarheid van de ouders niet wordt uitgesloten.¹³ Volgens voorliggend wetsvoorstel lijkt een bezorgde omstander in overtreding te zijn voor het uiten van zorgen omtrent, bijvoorbeeld, verregaande transgenderzorg voortvloeiend uit de problematiek rondom iemands genderidentiteit. Deze nieuwe werkelijkheid die men beoogd doet extra wrang aan als we beseffen dat

⁷ Reformatorisch Dagblad, 18 februari 2025: 'Tweede Kamer ziet af van steun aan conversiewet'

⁸ NPV - Zorg voor het leven, 11 februari 2025: '[Grote meerderheid Nederlanders wil geen wetsvoorstel conversiehandelingen](#)'

⁹ Zorgaanbod voor transgender personen niet goed afgestemd op de vraag. NRC, 10 mei 2023

¹⁰ Rawee, P., Rosmalen, J.G.M., Kalverdijk, L. et al. Development of Gender Non-Contentedness During Adolescence and Early Adulthood. Arch Sex Behav 53, 1813–1825 (2024). <https://doi.org/10.1007/s10508-024-02817-5>

¹¹ Documentaire 'PowNed of View: Transitiepijn' onderzoekt persoonlijke verhalen van mensen die terugkeren naar hun geboortegeslacht. 7 oktober 2024.

¹² Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 6, p. 34 (MvT).

¹³ Kamerstukken II 2023/24, 36178, nr. 10, p. 26 (NV II).

transgenderzorg zélf in het geheel niet zonder controverse is en toenemend onderwerp is van maatschappelijk debat.¹⁴

Vrijheid om behandeling te ondergaan geschaad

Daarmee komen we op de vrijheid van meningsuiting die ernstig in het geding komt wanneer dit wetsvoorstel zou worden aangenomen. De rechten van alle betrokkenen bij (vermeende) 'conversiehandelingen' worden door dit wetsvoorstel geschonden. Dit geldt ook voor personen die ondergaan wat initiatiefnemers verstaan onder 'conversiehandelingen'.

Uit het genoemde onderzoek 'Voor de verandering' blijkt dat alle respondenten vrijwillig overgingen tot de 'behandelingen'. Het feit dat de memorie van toelichting steevast over deze vrijwillige participanten spreekt als 'slachtoffers' is mede daarom opmerkelijk. Het wetsvoorstel wil voorkomen dat deze individuen in aanraking komen met mensen die een andere mening zouden kunnen hebben over seksuele gerichtheid of genderidentiteit, of die zorgen kunnen uiten over de zelf-diagnose van de persoon in kwestie. Een persoon die worstelt met genderdysforie moet echter de vrijheid hebben om zijn of haar biologische geslacht te accepteren. Het idee dat iemand die hier een "behandeling" of "consult" voor wenst te ondergaan daar te allen tijde toe wordt gedwongen of verkeerd wordt behandeld is even onjuist als stigmatiserend richting de persoon in kwestie.

Vrijheid van religie geschaad

Met dit wetsvoorstel worden leiders dan wel leden van geloofsgemeenschappen potentieel dader wanneer zij getuigen van de normen en waarden die gelden binnen hun geloof. Volgens de memorie van toelichting zou dit bij meerderjarige niet-weldenkende "slachtoffers" kunnen gelden wanneer zij zich ernstig onder druk gezet hebben gevoeld. Voor minderjarigen geldt zelfs dat het feit dat er een "consult" of "behandeling" al strafbaar kan zijn. De strafbaarheid geldt in zo'n geval niet voor alle vrijwillige participerende partijen, maar voor de persoon met de, volgens de indieners, onwelgevallige kijk op seksuele geaardheid of genderidentiteit en genderexpressie.

Vrije beroepsuitoefening in het geding

Voor beroepsprofessionals is het cruciaal dat zij professioneel kunnen handelen. Een open verkenning van gedachten en gevoelens als basis van effectieve therapie dient gewaarborgd te zijn. Het voorliggende wetsvoorstel om conversiehandelingen te verbieden draagt het risico in zich verkennende en explorerende behandelingen strafbaar te stellen of te verbieden. De indieners van het wetsvoorstel lijken een genderbevestigende benadering als enige route te zien voor therapeuten die werken met personen met gendergerelateerde problematiek, waardoor een huiveringwekkend effect ontstaat voor verkennende gesprekken. Er is geen goede wetenschappelijke basis voor de lange termijn om alleen bevestiging te ondersteunen. Een scala aan therapeutische opties kan onbedoeld en ongewild beperkt worden voor individuen die proberen hun diepste gedachten en gevoelens vrijelijk te verkennen. Daarnaast dienen therapeuten hun professionele overtuigingen te kunnen ontwikkelen en uiten binnen hun werkomgeving en daarbij wettelijk beschermd te worden.

Relatie-ondermijnend

De persoonlijke relatie tussen ouder en kind, maar ook tussen verschillende betrokkenen om de

¹⁴ <https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20250310143846/https://cass.independent-review.uk/home/publications/interim-report/>; zie ook: <https://acpeds.org/mental-health-in-adolescents-with-incongruence-of-gender-identity-and-biological-sex/>; zie ook: 'The Transgender Protocol' | Zembla 2023.

betreffende persoon heen, kunnen onder druk komen te staan. Een bezorgd familielid, docent, jeugdleider e.d., niet zijnde een ouder van de minderjarige, kan als dader worden aangemerkt voor het naar voren brengen van (ernstige) bezorgdheden rondom de vermeende genderidentiteit van de betreffende persoon. Dit ondermijnt vertrouwelijkheid in relaties en creëert een ongewenste angstcultuur.

Slotappèl

De NPV hoopt dat u bovenstaande punten laat meewegen bij het analyseren van de gewenstheid en haalbaarheid van dit wetsvoorstel. De grote ethische bezwaren die hierboven zijn genoemd, leiden ertoe dat de NPV adviseert het wetsvoorstel niet aan te nemen.

De NPV is een christelijke organisatie die opkomt voor de zorg voor het leven en ook de grootste patiëntenorganisatie van Nederland. Met een bureau van professionals, ruim 52.000 leden en 70 lokale afdelingen met ruim 7.000 vrijwilligers is de NPV actief op de terreinen beleidsbeïnvloeding, advies & toerusting en vrijwillige thuishulp. De NPV onderhoudt een groot netwerk binnen en buiten christelijk Nederland op thema's en projecten rond medische ethiek, met nadruk op begin en einde van het leven (onder andere prenataal onderzoek, zwangerschapsafbreking, palliatieve zorg, euthanasie en het actuele debat rond 'voltooid leven'). Ook voert de NPV jaarlijks onderzoek uit onder haar leden naar kennis, opvattingen en ervaringen over actuele medisch ethische thema's.

Hoogachtend,

NPV - Zorg voor het leven

dr. Bert-Jan Heusinkveld

Directeur